

6 YAŞ ÇOCUKLARI İÇİN HAZIRLANAN ÇOCUKLARLA RESSAMLAR ÖĞRETİM PROGRAMININ ETKİLİLİĞİ

Vesile YILDIZ DEMİRTAŞ¹, Cansu ÇELEBİ EROL², Elif KARAASLAN³

ÖZ

Bu araştırmanın temel amacı; okulöncesi eğitime devam eden 6 yaş grubundaki çocuklara yönelik olarak hazırlanan “Çocuklarla Ressamlar Öğretim Programı” kapsamında verilecek sanat eğitimi ile, çocukların resme ve resamlara yönelik algılarındaki değişim ve gelişimleri incelemektir. Araştırmada, deneme modellerinden “Tek grup ön test-son test kontrol grupsuz deney deseni” kullanılmıştır. Çalışma grubu, İzmir ilinde özel bir okulöncesi eğitim kurumuna devam eden 6 yaşındaki, 10’u kız 6’sı erkek toplam 16 öğrenciden oluşmuştur. Çocukların yaş ortalaması $X = 64,24$ aydır. Araştırmada, Aralık-Şubat ayları arasında toplam 12 hafta süresince çocuklara belli başlı sanat akımlarının önde gelen ressamlarına ait eserler gösterilerek eserin yapılaş şekliyle ilgili bilgi verilmiş ve uygulama çalışmaları yaptırılmıştır. Araştırmada ressamların eserleri gösterilerek, çocuğun sanat eserlerini incelemesi, ressamları tanıması ve resim yaparken çeşitli yaklaşımlara sahip olabileceğini fark etmesi amaçlanmıştır. Uygulamalar sonucunda ortaya çıkan resimler içerik analizi yöntemi ile değerlendirilmiştir. Araştırma sonucunda “Çocuklarla Ressamlar Öğretim Programı”nın, çocukların resme ve resamlara yönelik algılarında bir değişim ve gelişme sağlamada etkili olduğu ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sanat, sanat eğitimi, okulöncesi eğitim, öğretim programı.

Demirtaş Yıldız, Vesile., Çelebi Erol, Cansu. ve Karaaslan, Elif. "6 Yaş Çocukları İçin Hazırlanan Çocuklarla Ressamlar Öğretim Programının Etkililiği". *idil* 6.29 (2017): 329- 348.

Demirtaş Yıldız, V., Çelebi Erol, C. ve Karaaslan, E. (2017). 6 Yaş Çocukları İçin Hazırlanan Çocuklarla Ressamlar Öğretim Programının Etkililiği. *idil*, 6 (29), s.329-348.

¹ Doç. Dr., Dokuz Eylül Üniv. Eğitim Fak. Özel Eğitim Böl. Zihin Engelliler Eğit. ABD. yıldiz.vesile(at)gmail.com

² Arş. Gör., Dokuz Eylül Üniv. Güzel Sanatlar Eğitimi Böl. Resim-İş Eğitimi ABD. cansucerol(at)gmail.com

³ Arş. Gör., Dokuz Eylül Üniv. Güzel Sanatlar Eğitimi Böl. Resim-İş Eğitimi ABD. elifkaraaslan(at)yahoo.com

EFFECTIVENESS OF CHILDREN WITH PAINTERS CURRICULUM PREPARED FOR CHILDREN AGE 6

ABSTRACT

The main objective of this study is to prepare “Children with Painters Curriculum” for pre-school children age group of 6 and reveal the influence of this program in changing and developing on perceptions of children towards painting and painters. “Single group pretest-posttest without control group test patern” was used in research. The study group consisted of 16 students, 10 of them were girls and 6 of them were boys aged 6 continuing to a private preschool education institution in İzmir. The average age of children is $X = 64,24$ months. During 12-week period between December and February, children were shown artworks belonging remarkable painters of major artistic movements and give information about the construction of the works and the application was made. While the works of the painters were shown, it was aimed that the child to see and examine the artworks, recognize the painters and realize that they can have various approaches in painting. Images obtained at the end of applications were evaluated by content analysis method. As a result of research it has been revealed that the “Children with Painters Curriculum” is effective in changing and developing on perception of children towards painting and painters.

Keywords: Art, art education, pre-school education, curriculum.

GİRİŞ

Eğitim en yaygın bilinen ifade şekliyle bireyde istendik yönde davranış değişikliği oluşturmaktır. Eğitimin bireyi şekillendirme amacıyla kullanabileceği araçlardan biri de sanattır. Sanat; insanoğlunun iletişim kurmak, düşünceleri ifade etmek, dilekleri ve duygularını iletmek, hayale biçim, çevreye düzen vermek amacıyla kullandığı köklü bir yoldur (Özsoy, 2007: 125). Gelişen insanlık ve değişen dünya şartlarıyla beraber sanatın hedef alanı da farklılaşmıştır. Günümüzde sanat artık sadece uygulayıcılarını ve izleyicilerini içeren bir alanla sınırlı değildir. Sanatın hedef alanının değişmesine paralel olarak sanat eğitiminde de değişiklikler gerçekleşmektedir.

Read'in ifadeleriyle sanat eğitiminin amacı sanat için eğitim değildir. Sanat eğitimi, görsel ya da plastik alanda bir eğitimi değil tüm ifade biçimlerini içeren birleştirici ve bütünleştirici bir eğitimi amaçlamaktadır. Bununla amaçlanan insan bilincinin, us'unun ve yargılama gücünün temelinde yatan duyuların eğitimidir. Read, eğitimi "simgesel ifade biçimlerinin bakımı ve korunması" olarak tanımlamakta, gerek çocuk gerekse yetişkinlerin sesler, resimler, bedensel devinimlerle, oyuncak ve çeşitli gereçlerle kendilerini ifade etmek üzere eğitilmeleri gerekliliğine inanmaktadır (San, 2003: 134-135). Ancak bugüne kadar her kademedeki sanat eğitimi programlarında bilgilendirmeye desteklenmiş uygulama yaklaşımının, çocuğun ve gencin sanat eğitimine katkısı çok az olmuştur. Gençlerimizin birçoğunun Leonardo'dan başka ressam tanımadıkları, Picasso'ya yazar, Fikret Mualla'ya besteci dedikleri düşünülürse, buna kültürel eksikliğimiz de eklenirse uygulamadaki yetersizlik açık bir şekilde anlaşılır (Kırıçoğlu, 2005: 46).

Sanat eğitiminin hedeflerinin gerçekleşmesi için erken yaşlarda başlaması oldukça önemlidir. Sanat eğitiminin, çocuğun çevreyi algıladığı, yaşadığı ve üretmeye başladığı dönem olan okul öncesi dönemde çocuğa verilmesi onun gözlem ve düşünce gücünün gelişmesini sağlayacaktır. Çocuk, sanat eğitimi sayesinde çevre ile insanlar arasında zengin bir ilişki olduğunu fark eder. Bu ilişkiyi anlaması gelecekte oluşturacağı kültür birikimi için bir temel niteliğindedir.

Okul öncesi eğitim kurumları her bağlamda önemi göz ardı edilmemesi gereken bir eğitim ortamıdır. Fiziksel ve zihinsel olarak bir gelişim sağlarken aynı zamanda çocukların görsel olarak gelişimlerine de yer verir. Çocukların gelişimsel dönemlerinden kritik dönemi oluşturan bu çağda çocuk olgunlaşmayla birlikte ellerini kullanmayı keşfeder. Eline aldığı her renkli kalemle bulduğu her yüzey üzerine karalamalar yapar. İlk başlarda istemsiz karalamalar daha sonraları çeşitli somut imgelere dönmeye başlar ve bunu gerçekçi çizimlere kadar devam ettirir. Bu nedenle

okul öncesi eğitimde verilen sanat eğitimi çocuğa yadsınmaz derecede faydalar sağlamaktadır (Büyükekiz, 2009: 3). Okul öncesi sanat eğitimi; çocuğun kendini tanımasını, başkalarıyla işbirliği yapmasını; kendi kültürünün ve diğer kültürlerin özelliklerinin farkında olmasını; dil müzik hareket, dans, resim yoluyla etkili iletişim kurmasını sağlayabilir; devimsel becerileri, çok yönlü düşünme ve problem çözme becerilerini; estetik ve yaratıcılık becerilerini geliştirebilir (Ayaydın, 2010: 187).

Bu dönemde çocuklar çeşitli ifade olanaklarını araştırmaktadır. Okul öncesi dönemdeki çocuk, okuma yazma bilmediğinden herhangi bir kısıtlamaya maruz kalmayı için resim etkinlikleri yoluyla kendini daha rahat ifade edebilir.

Günümüzde her dönemde olduğu gibi sanat eğitiminin de okul öncesi dönemde öğrencilere bir yöntem dâhilinde sunulması gerekmektedir. Çünkü çocuklara sanatı kolay ve anlaşılır düzeyde anlatmak, onların bu yeteneklerini geliştirmelerine fırsat vermek gerekmektedir. Bu gelişimin sadece uygulama çalışmaları ile olmayacağı açıktır. Sadece uygulamaya dayalı eğitim çocukların el becerilerini geliştirebilir ancak bilişsel ve duyuşsal alanda eksikliğe neden olabilir (Özalp, 2009: 10). Bu nedenle okul öncesi dönemde verilen sanat eğitimi sadece uygulama çalışmalarıyla sınırlandırılmamalıdır. 5-6 yaş çocuğunun anlayabileceği ifadelerle sanatsal bilgi aktarımının yapılması estetik beğeni ve görsel algılama düzeyini artıracak, uygulamayı neden ve nasıl yaptığını anlamasına da yardımcı olacaktır. Bu amaçla öğretmen çocuğa sadece belirli çizim ve şekiller değil, pek çok görsel sunarak, çocukları, istedikleri malzemeleri ve şekilleri kullanmaları konusunda cesaretlendirebilir (Karaca, 2011: 92).

Uzun yıllar sanatın öğretimi, uygulamalı çalışmalardan oluşan bir faaliyet olarak düşünülmüş ve uygulanmıştır. Çocuklar ne kadar bol ve çeşitli araç-gereçlerle çalışır, ne kadar fazla uygulamada bulunurlarsa, o kadar yaratıcı beceriler geliştirir, bu yolla kendisini daha iyi anlatır sanılırdı. Bu inancın temelinde, sanatın sadece bir el uğraşı ve becerisi olduğu fikri vardı. Hâlbuki sanatın uygulama süreci ve bu sürecin ağırlıklı hedefi gibi görünen el becerisi, sanat eğitiminin tanımı, kapsamı ve ilkeleri açısından yeterli görülemeyecek bir yetidir. Diğer taraftan, ürün verme sürecinin yanı sıra, çocuğun bir eser karşısında takındığı estetik tavır, yaklaşım ve gösterdiği zihinsel çaba, en az ürün ortaya koyma çabası kadar önemli ve değerlidir. Bununla birlikte sadece zihinsel beceriler, tasarımlar ancak bir uygulamayla hayat bulabilirler (Yolcu, 2009: 128). Sanat etkinlikleri sayesinde okul öncesi çocuğu bir adım daha ileri giderek sanat zevkini kazanır. Sanat zevki kazanmış olan çocuk hayatının her yerinde bu sanatsal zevki yaşamak ister. Kıyafet seçiminden odasının rengine ya da yediği yemeğin düzenine kadar her şeyde kendi sanatsal zevkini ortaya koyabilir. Çevresine

güzel görünür ve çevresinde güzellikler görmek ister. Artık sadece bakmak için değil görmek için bakar (Ayaydın, 2010: 190).

Öğretmen sanat eğitiminde öğrencilerine ünlü ressamların resimlerinden örnek göstermekten korkmamalıdır. Onları, dersi üzerinde anlatabileceği en iyi materyal haline getirmelidir. Nitekim 5, 6 yaşındaki çocuk, farklı resimler görmekten ve onlar üzerinde konuşmaktan çok hoşlanır. Bu konuşma, soru cevap tekniği üzerinden yapılandırılmalıdır. Çünkü buradaki asıl amaç öğretmenin öğrencilere vereceği bilgileri öğrencinin kendisinin bulmasını sağlamaktır.

Yapılan literatür taraması sonucunda, 6 yaş grubu çocukların sanatsal gelişimlerinde uygulamanın yanı sıra sanat tarihinde iz bırakmış dünyaca ünlü ressamları tanıma, sanat eserini görme, inceleme, eser hakkında konuşma ve bu çalışmaları resimlerine yansıtma gibi yeteneklerin geliştirilmesi yönelik bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu nedenle bu araştırmada 6 yaş çocukların sanat tarihinde iz bırakmış ünlü ressamları (Kandinski, Van Gogh, Monet, Picasso ve Renoir) tanınması, eserlerini incelemesi ve bu eserleri resimlerinde yansıtabilmesi için “Çocuklarla Ressamlar Öğretim Programı” geliştirilmiş ve okul öncesi eğitim kurumuna devam eden çocuklar üzerinde uygulanarak çocukların resim ve resamlara yönelik algılarındaki değişimler incelenmiştir. Bu amaçla aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

- 1- Resim yapmayı seviyor musun? Neden?
- 2- Resim denince aklına neler geliyor?
- 3- Sizce insanlar neden resim yaparlar?
- 4- Sizce ressam kimdir? Ne yapar?
- 5- Bir ressam hangi malzemeleri kullanır?
- 6- Ressam olmak ister misin? Neden?
- 7- Ünlü bir ressam burada olsaydı ona neleri sormak isterdin?
- 8- Bildiğin ressamlar var mı? Adları ne?

Elbette sanatı uygulamak kadar bir sanat eseri karşısında nasıl tepki verileceğini bilmek de oldukça önemlidir. Bu doğrultuda öğrencilere ressamları ve eserlerini tanıtmakla, öğrencilerin sanatı anlaması, sanatı yaratmak kadar sanata nasıl tepki vereceklerini bilmeleri hedeflenmiştir.

Araştırmada ressamların eserleri gösterilerek, çocuğun ressamları tanınması, sanat eserlerini incelemesi ve resim yaparken çeşitli yaklaşımlara sahip olabileceğini fark etmesi amaçlanmıştır.

YÖNTEM

Bu çalışmada, deneme modellerinden “Tek grup öntest-sontest kontrol grupsuz deney deseni” kullanılmıştır. Bu model, deneme öncesi modellerden biridir. Bu modelde gelişigüzel seçilmiş bir gruba bağımsız değişken uygulanır (Karasar, 2010). Seçkisizlik ve eşleştirme yoktur. Desen tek faktörlü gruplar içi ya da tekrarlı ölçümler deseni olarak da tanımlanabilir.

Eğitim araştırmalarında, bağımsız değişken genelde bir eğitim metodu veya ürünü ve bağımlı değişken öğrencinin başarı, tutum veya kişiliğinin ölçümüdür. Eğer bir etki varsa, bağımsız değişken deneysel işlemde öntest ve sontest olarak uygulanan ölçümlerdeki öğrenci puanlarındaki bir değişim olarak yansıtılmalıdır. Böylece, deneysel desenin önemli bir yanı ön testten son teste değişimin ölçümüdür (Walter&Meredith, 1989: 730).

Çalışmada deney grubuna, bulundukları kurumun öğretim programına ek olarak araştırmacılar tarafından hazırlanan Çocuklarla Ressamlar Öğretim Programı uygulanmıştır.

Katılımcılar

Araştırma, İzmir ilinde eğitim faaliyetleri veren özel bir anaokulunda 6 yaş grubu 16 öğrenci ile Resim Etkinlikleri kapsamında yürütülmüştür. 6 yaş grubu öğrencilerden 11’i kız 5’i erkektir. Çocukların yaş ortalaması $\bar{X} = 64,24$ aydır.

Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada çocukların resim yapmaya yönelik algılarını belirlemek amacıyla literatür taraması yapılmıştır. Ardından yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. “Okul Öncesi Çocuklar için Resim Algısı Görüşme Formu” olarak adlandırılan bu form araştırmacılar tarafından hazırlanmıştır. Görüşme formunun kapsam geçerliliği için uzman ve alanda çalışan öğretmen görüşlerine başvurulmuştur.

Görüşme formunda yer alan sorular öğrencilere özel bir odada bire bir görüşme yapılarak sorulmuş ve cevapları kaydedilmiştir. Görüşme formu ile sözel veriler toplandığı için görüşmecinin doğru, geçerli bilgi toplaması ve çocukların dürüst ve açıklıkla bilgi vermesi üzerinde durulmuştur. Buna ek olarak sözel verilerin analizinde, analiz yapan kişinin güvenilirliğinin hesaplanması için görüşmeyi yapan araştırmacının veri kodlama güvenilirliğine bakılmıştır. Hesaplanan güvenilirlik katsayısı

0.86 olarak bulunmuştur. Bu sonuca göre araştırmacının kodlama güvenirliğinin yüksek olduğu söylenebilir.

Öğretme Etkinlikleri

Araştırmada öncelikle dünya sanatı tarihine iz bırakmış olan sanat akımlarının öncü ressamaları ve ünlü eserleri belirlenmiştir. Ressamlar ve eserleri seçilirken çocukların düzeyine uygun olmasına ve uygulamaların kendi yaşantısıyla ve çevreleriyle ilintili olmasına özen gösterilmiştir.

Öğretme etkinlikleri düzenlenirken, belirlenen hedeflere yönelik etkinlikler düşünülmüş ve bu etkinliklerin nasıl uygulanacağını planları yapılmıştır. Her bir oturumda yapılacak etkinliklerin sıralamasına, sunumunun içeriğine ve aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasına karar verilmiştir.

Etkinlikler toplam 12 oturumda gerçekleştirilmiştir. Oturumların süresi 40 dk. ile sınırlandırılmıştır. 7. ve 8. oturumların konu yönünden daha yoğun ve uygulama yönünden zaman alıcı olduğu için aynı konu iki oturumda tamamlanmıştır.

Etkinlikler süresince çocuklar çevresinde bulunan ressamaların eserlerini tekrar tekrar ve yakından inceleme fırsatı bulmuş, onlar için uygun bir sanat ortamı yaratılmıştır. Bireysel ve grup olarak yapılan uygulama çalışmalarında teknik yönden birikim sağlanmıştır. Gerçekleştirilen etkinliklerle, ressamalar ve eserleri hakkında bilgilenen ve her eserde farklı bir sanat biçimiyle tanışan çocuğun yeni biçimler aramaya, bulmaya ve bunları anlatıp yorumlamaya yönelmesi hedeflenmiştir.

Araştırmada ressamaların eserleri gösterilirken amaçlanan profesyonel bir sanat eleştirisi yaptırmak değildir. Çocuğun sanat eseri görmesini, incelemesi, ressamaları tanımasını ve resim yaparken çeşitli yaklaşımlara sahip olabileceğini fark etmesini sağlamaktır. Örneğin akımlarla ilgili bilgi verilirken, “Bazı ressamalar gördükleri şeylerin, bazıları hayal ettikleri şeylerin resimlerini yapmışlardır” gibi ifadelerle çocuğa resim yaparken çeşitli çıkış noktaları sunulmuştur. Okul öncesi dönemdeki bir öğrencinin Kandinsky’nin soyut resimleri gösterilirken bunu fark ettiği ve “bu ressam hayalindeki renklerle yuvarlakları çizmiş” şeklinde bir ifade kullanması araştırmada amaçlanan sanatsal ifade geliştirme ve görsel algı oluşturma hedefine ulaşıldığını göstermektedir.

BULGULAR VE TARTIŞMA

Araştırmaya katılan öğrencilerin ön-test ve son- testte ifade etikleri cümle örnekleri gruplar ile birlikte verilmiştir. Ön-test ve son-testte yer alan diğer sorular araştırmacılar tarafından kategorilendirilmiştir.

Tablo 1

Okulöncesi 6 yaş grubu öğrencilerinin “Resim yapmayı seviyor musun? Neden?” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı (f, %)

Kategori	Ön Test (Ö.T)		Son Test (S.T)		Öğrencilerin Söylemleri
	f	%	f	%	
Evet	15	46,87	16	43,24	“Evet.” (Ö.T)
Eğlenceli olduğu için	4	12,50	6	16,21	“Seviyorum, çünkü çok eğlenceli.” (Ö.T)
Güzel olduğu için	3	9,37	3	8,10	“Çok güzel olduğu için.” (S.T)
Sevdikleri için	6	18,75	5	13,51	“Çünkü resim yapmak çok hoşuma gidiyor.” (Ö.T)
Gördüklerini çizmek için	-	-	3	8,10	“Çevremde gördüklerimi çizmek için.” (S.T)
Hayal ettiklerini çizmek için	-	-	2	5,40	“Hayal ettiğim şeyleri çizebilirim.” (S.T)
Yeni şeyler yapabildiği için	-	-	2	5,40	“Çünkü yeni bir şeyler yapıyorum.” (S.T)
Anne-baba sevdiği için	4	12,50	-	-	“Ben resim yapınca annem babam mutlu oluyor.” (Ö.T)
Toplam	32	100	37	100	

Tablo 1 incelendiğinde çocukların hem ön-test hem de son-test verilerinde resim yapmakla ilgili olumlu bir tavırda oldukları görülmektedir.

Çocukların “Neden resim yapmayı seviyorsun?” sorusuna son-testte verdikleri cevaplar değişmiş, “çevremde gördüklerimi, hayal ettiğim şeyleri ve yeni şeyleri çizebiliyorum” gibi semboller almıştır. Çocukların burada sanat dünyasını anlamaya, ressamları ve yaptıkları eserleri algılamaya başladıkları söylenebilir. Bu durum 12 hafta süresince yapılan sanat etkinlikleri esnasında edinilen sanat deneyimiyle, sanatçıların yaptıkları resimleri anlamlandırılmalarıyla açıklanmaktadır. Ayrıca yapılan sanat etkinliklerinin öğrencilerin resim yapmaya dönük olumlu

algılarını değiştirmediği, “Seviyorum, çünkü çok eğlenceli” temalı söylemlerinin son-test ifadelerinde arttığı görölmektedir.

Tablo 2

Okulöncesi 6 yaş grubu öğrencilerinin “Resim denince aklına neler geliyor?” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı (f, %)

Kategori	Ön Test (Ö.T)		Son Test (S.T)		Öğrencilerin Söylemleri
	f	%	f	%	
Resim yapmak	11	68,75	10	58,82	“Resim yapmak geliyor” (Ö.T)
Çizmek	1	6,25	3	17,64	“Bir řey çizmek geliyor” (S.T)
Ressam	-	-	3	17,64	“Ressamlar aklıma geliyor” (S.T)
Gerçekçi resim	-	-	1	5,88	“Her şeyin aynısını yapmak istiyorum.” (S.T)
Anne-baba için resim yapmak	1	6,25	-	-	“Resim yapıp anneme yollamak geliyor” (Ö.T)
Cevap Yok	3	18,75	-	-	
Toplam	16	100	17	100	

Tablo 2 incelendiğinde çocukların resim denince çoğunlukla resim yapmayı düşündükleri (ön-test f: 11, son-test f: 10) görölmektedir.

Çocukların son-testte verdikleri cevaplara göre “Resim” kelimesinin çağrıştırdığı ifadelerin arttığı görölmekte, ön-testte kullanmadıkları “Ressam” ve “Gerçekçi resim” temaları bu ifadelere dahil olmaktadır. Araştırmaya katılan çocuklardan bazıları (f: 3) ön-testte resim denince ne düşündüğüne dair herhangi bir söylemde bulunmazken, son-testte çocukların tümü en az bir ifadede bulunmuştur. Bu durum yapılan sanat etkinlerinin çocukların kendilerini ifade etmeye ve sanat hakkında konuşmaya yönelik algılarını geliştirdiği şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 3

Okulöncesi 6 yaş grubu öğrencilerinin “Sizce insanlar neden resim yaparlar?” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı (f, %)

Kategori	Ön Test (Ö.T)		Son Test (S.T)		Öğrencilerin Söylemleri
	f	%	f	%	

Sevdikleri için	6	33,33	3	13,04	"Sevdikleri için." (Ö.T)
Sergilemek için	2	11,11	4	17,39	"Sergilemek için." (S.T)
Zengin olmak için	-	-	1	4,34	"Zengin olmak için" (S.T)
Ünlü olmak için	-	-	1	4,34	"Ünlü olmak için" (S.T)
Mutlu olmak için	2	11,11	1	4,34	"Bizi mutlu ettiği için" (Ö.T)
Resim yapmayı öğretmek için	-	-	5	21,73	"Çünkü çocuklara gösterip çocukların da aynısını yapmaları için" (S.T)
Ressamları öğrenmek için	-	-	3	13,04	"Çünkü bazen ressamların isimlerini ve nasıl resim yaptıklarını öğrenmek için" (S.T)
Her şeye renk kattığı için	-	-	1	4,34	"Her şeye, her yere güzel renkler katsın diye." (S.T)
İnsanların satın alması için	-	-	1	4,34	"Herkes resim alsın diye" (S.T)
Beğenilmek için	1	5,55	-	-	"Diğer kişiler beğensinler diye" (Ö.T)
Güzel resimler çizmek için	2	11,11	1	4,34	"Güzel resimler yapabilmek için" (S.T)
Hediye etmek için	1	5,55	-	-	"Çünkü bazı kişilerin doğum günlerinde hediye etmek için" (Ö.T)
Moral vermek için	-	-	1	4,34	"Arkadaşlarımızın morallerini düzeltmek için" (S.T)
İletişim kurmak için	-	-	1	4,34	"Konuşmayı bilmeyen insanlar anlaşsınlar diye" (S.T)
Ressam olmak için	1	5,55	-	-	"Çünkü büyüyünce ressam olmak istedikleri için" (Ö.T)
Eğlenceli olduğu için	3	16,66	-	-	"Çünkü çok eğlenceli olduğu için" (Ö.T)
Toplam	18	100	23	100	

Tablo 3 incelendiğinde çocukların, "Sizce insanlar neden resim yapar?" sorusuna ön-testte daha çok (f: 12) sevdikleri için, mutlu olmak için, beğenilmek için, eğlenceli olduğu için vb gibi duygu sembollerine yönelik cevaplar verdikleri görülmektedir. Son-testte ise bu gruplamaya yönelik verdikleri cevaplarda azalma (f: 4) meydana gelmiştir.

Son-test sonuçlarına bakıldığında ön-testte ifade edilmemiş birçok temaya dair söylemin ortaya çıktığı görülmektedir. Örneğin sanat etkinlikleri sürecinde sanatçılar ve eserleri hakkında yapılan bilgilendirmelerin çocukların sanat dünyasına karşı bakış açılarının değiştirdiği “zengin olmak için, insanların satın alması için ve ünlü olmak için” şeklindeki cevaplardan anlaşılmaktadır. Bu cevapların, sanat etkinlikleri sırasında Renoir’ın Empresyonizm dönemine ait resimleri ile ilgili yapılan bilgilendirmelerden etkilenmesi sonucu oluştuğu düşünülmektedir. Sanat etkinlikleri süresince yapılan planlı sanat eğitiminin öğrencilerde “sanatın öğretilebileceği” yönünde bir algı oluşturduğu, “resim yapmayı öğretmek için” teması içerisinde değerlendirilen söylemlerden (f: 5) anlaşılmaktadır. Çocukların, resim yapma amacına dair söylemleri (f: 7), resim sanatının üreten ve izleyen arasındaki iletişime dayanan bir yapıda olduğunu anladıklarını destekler niteliktedir.

Tablo 4

Okulöncesi 6 yaş grubu öğrencilerinin “Sizce ressam kimdir? Ne yapar?” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı (f, %)

Kategori	Ön Test (Ö.T)		Son Test (S.T)		Öğrencilerin Söylemleri
	f	%	f	%	
Resim yapan kişi	13	44,82	12	37,5	“Resim yapan kişiye ressam denir.” (Ö.T)
Hayal ederek resim yapan kişi	-	-	1	3,12	“İçinden hayal ederek resim yapar ” (S.T)
Boyacı	1	3,44	-	-	“Boyacıdır. Duvarlara resim çizer.” (Ö.T.)
Hayallerini gerçekleştiren kişi	-	-	1	3,12	“Resim çizerek hayallerini gerçekleştiren insandır.” (Ö.T)
Resim hakkında her şeyi bilen kişi	-	-	1	3,12	“Ressam her şeyi bilen bir tane kişidir.” (S.T)
Resim öğretmeni	-	-	1	3,12	“Resim öğretmenlerine ressam denir.” (S.T)
Resim yapar	15	51,72	16	50	“Bir sürü resim yaparlar.” (S.T)
Toplam	29	100	32	100	

Tablo 4 incelendiğinde çocukların “Ressam kimdir? Ne yapar?” sorusuna ön-testte daha çok “resim yapan kişidir” (f: 28) ekseninde cevap verdiği görülmektedir. Son-testte cevap gruplarının çeşitlerinde çoğalma meydana gelmiş, 4 farklı grup eklenmiştir.

Son-test sonuçlarına bakıldığında çocukların % 12,48’lik bir artışla “hayal ederek resim yapan kişidir”, “ hayallerini gerçekleştiren kişidir”, ”resim hakkında her şeyi bilen kişidir”, “resim öğretmenidir” gibi sanatsal ifadenin amacına ve içeriğine dair semboller kullanımı ile ilgili söylemlerinde bir artış göze çarpmaktadır. Bu durum sanat etkinlikleri sırasında gösterilen eserleri yapan sanatçıların bazen gördüklerini yansıtmaya bazen de hayallerini görünür kılma amacında olduğunu fark etmiş olmalarından kaynaklanabilir.

Tablo 5

Okulöncesi 6 yaş grubu öğrencilerinin “Bir ressam hangi malzemeleri kullanır?” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı (f, %)

Kategori	Ön Test (Ö.T)		Son Test (S.T)		Öğrencilerin Söylemleri
	f	%	f	%	
Boya	12	41,37	14	35,89	“Boya.” (Ö.T)
Kalem	6	20,68	7	17,94	“Kalem ” (S.T)
Kağıt	3	3,44	5	12,82	“Kağıt.” (Ö.T.)
Fırça	5	17,24	5	12,82	“Fırça.” (Ö.T)
Karton	1	3,44	3	7,69	“Karton” (S.T)
Yapıştırıcı	-	-	3	7,69	“Yapıştırıcı. (S.T)
Makas	-	-	2	5,12	“Kesmek için makas.” (S.T)
Tahta	-	-	1	2,56	“Tahta” (Ö.T)
Palet	-	-	1	2,56	“Palet” (S.T)
Su	2	6,89	-	-	“Su (S.T)
Toplam	29	100	39	100	

Tablo 5 incelendiğinde çocukların bulundukları yaş itibariyle sıklıkla resim yapmalarından dolayı ressamların resim yaparken kullandıkları malzemelerle kendi resim malzemelerini özdeşleştirdikleri söylenebilir.

Son test sonuçları incelendiğinde ressamların kullandığı düşünülen malzeme çeşidinin arttığı (f: 7) görülmektedir. Etkinlikler süresince farklı eserleri tanıma fırsatı edinen çocuklar, eser gösteriminden sonra kendi çalışmalarını yaparken çeşitli

malzemeleri deneyimleme şansı yakalamıştır. Son-test cevaplarının bu nedenle çeşitlendiği düşünülmektedir.

Tablo 6

Okulöncesi 6 yaş grubu öğrencilerinin “Ressam olmak ister misin? Neden?” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı (f, %)

Kategori	Ön Test (Ö.T)		Son Test (S.T)		Öğrencilerin Söylemleri
	f	%	f	%	
Evet	15	48,38	16	45,71	“Evet...” (Ö.T)
Güzel resim yapmak için	5	16,12	5	14,28	“Çünkü ressamlar çok güzel resimler yaparlar.” (S.T)
Eğlenceli olduğu için	4	12,90	2	5,71	“Çünkü resim yapmak çok eğlenceli.” (Ö.T)
İsteddiği resmi yapmak için	-	-	2	5,71	“Çünkü ressam olduğumda içimdeki istediğim şeylerin resimlerini yapabilirim.” (S.T)
Sevdiği için	4	12,90	2	5,71	“Çünkü resim yapmayı çok seviyorum.” (Ö.T)
Artık ressamların isimlerini öğrendiği için	-	-	1	2,85	“Çünkü çok ressamın isimlerini öğrendim .” (S.T)
İnsanlara vermek için	-	-	1	2,85	“Çünkü o zaman herkese güzel resimler yapıp verebilirim.” (S.T)
Merak ettiği için	-	-	1	2,85	“Çünkü ressam olmayı merak ediyorum.” (S.T)
Her şeyi çizmek için	-	-	1	2,85	“Çünkü her şeyi çizmek için.” (S.T)
Ünlü olmak için	-	-	1	2,85	“Çünkü çok güzel resimler yapıp ünlü olmak istiyorum.” (S.T)
Çocuklara resim yapmayı öğretmek için	-	-	2	5,71	“Çünkü çocuklarıma resim yapmayı öğretmek için .” (S.T)
Beğenilmek için	-	-	1	2,85	“İnsanlar beni beğensinler diye.” (Ö.T)
Zengin olmak için	1	3,22	-	-	“Çok para kazanmak ve zengin olmak için.” (Ö.T)
Mutlu etmek için	1	3,22	-	-	“İnsanları mutlu etmek için.” (Ö.T)

Hediye vermek için	1	3,22	-	-	<i>“İnsanlara resim yapıp vermek için.” (Ö.T)</i>
Toplam	31	100	35	100	

Tablo 6’da çocukların ressam olmak isteyip istemediği sorulmuştur. Ressam olmaya karşı tüm çocuklar olumlu tavrı göstermiştir (f: 35).

Yapılan sanat etkinlikleri süresince yaşanan diyalogların, sanat hakkındaki konuşmaların, ressamlar ve eserleri hakkında yapılan bilgilendirmelerin son test ifadelerine yansıdığı görülmektedir. Çocukların ön testten farklı olarak son testte toplam 10 farklı ifade kullandığı tespit edilmiştir. Örneğin resmin bir çeşit dışavurum olduğunu anlayan çocuk “ressam olduğumda içindeki istediğim şeylerin resmini yapabilirim” şeklinde bir ifadeyle bu durumu açıklamaktadır. Ayrıca çocukların, ressamların ünlü insanlar oldukları, zengin oldukları, insanları mutlu ettikleri ve çevrelerini resmettikleri şeklinde bir algıya sahip oldukları görülmektedir.

Çocukların resim yapmanın eğlenceli ve mutluluk verici bir uğraş olduğu düşüncelerinin (f: 14) ressam olmaya karşı tavırlarını etkileyebileceği düşünülmektedir. Çocukların son testte verdikleri ifadelerle bakıldığında ressam olma nedenlerinin çeşitlerinin arttığı görülmektedir. Bu nedenlerden bazıları; ressamların isimlerini öğrendiği için, ressam olmayı merak ettiği için, ünlü olmak için, resim yapmayı öğretmek için ve insanların beğenmesi için şeklinde sıralanabilir.

Tablo 7

Okulöncesi 6 yaş grubu öğrencilerinin “Ünlü bir ressam burada olsaydı ona neleri sormak isterdin?” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı (f, %)

Kategori	Ön Test (Ö.T)		Son Test (S.T)		Öğrencilerin Söylemleri
	f	%	f	%	
Resim nasıl yapılır	6	40	5	31,25	<i>“Resimleri nasıl yapıyorsun...” (Ö.T)</i>
Güzel resim nasıl yapılır	6	40	4	25	<i>“Nasıl bu kadar güzel resimler yapıyorsun...” (Ö.T)</i>
Resim nasıl sergilenir	-	-	1	6,25	<i>“Resimleri nasıl sergiliyorsunuz.” (S.T)</i>
Gerçekçi resim nasıl yapılır	-	-	1	6,25	<i>“İnsanların suratını nasıl gerçekçi gösteriyorsun...” (S.T)</i>

Hangi boyalar kullanılır	-	-	1	6,25	"Hangi boyaları kullanıyorsunuz." (S.T)
Nasıl konsantre olunur	-	-	1	6,25	"Nasıl konsantre oluyorsunuz." (S.T)
Şekiller nasıl yapılır	-	-	1	6,25	"Şekilli resimler nasıl yapılır." (S.T)
Sanat nasıl yapılır	-	-	1	6,25	"Sanat nasıl yapılır." (S.T)
Bana resim yapmayı öğretir misin	1	6,66	1	6,25	"Bana resim yapmayı öğretmesini isterdim ." (Ö.T)
Cevap yok	2	13,33	-	-	
Toplam	15	100	16	100	

Tablo 7 incelendiğinde çocukların "Ünlü bir ressam burada olsaydı ona neleri sormak isterdin?" sorusuna verdikleri cevaplarda, sanata ve resim yapmaya yönelik merak ettiklerini ve kişisel isteklerini içeren sorular sordukları belirlenmiştir.

Ön testte bazı çocukların sanatla ve sanatçılarla ilgili soru sorma konusunda istekli olmadığı görülmekte iken son testte tüm çocuklar soru soracak bir konu bulmuştur. Çocukların son testte sanat ve resim yapmaya dair daha fazla çeşitte soru sordukları görülmüştür. Sergileme, gerçekçi resim yapma, motive olma, sanatın nasıl yapıldığı gibi konular yapılan sanat etkinlikleri sonrasında öğrencilerin zihnini meşgul etmeye başlamıştır. Ön testte bu alanlarla ilgili bir meraklarının olmaması da bu durumu doğrulamaktadır. Ayrıca bu durum; çocukların sanat dünyasını girmiş olmalarından, ressamları, sanat akımlarını ve hareketlerini, sanatçıların eserlerini tanımaya başlamalarından da kaynaklanabilir.

Tablo 8

Okulöncesi 6 yaş grubu öğrencilerinin "Bildğin ressamlar var mı? Adları ne?" sorusuna verdikleri cevapların dağılımı (f, %)

Kategori	Ön Test (Ö.T)		Son Test (S.T)		Öğrencilerin Söylemleri
	f	%	f	%	
Monet	-	-	14	43,75	"Monet..." (S.T)
Kandinsky	-	-	2	6,25	"Kandinsky..." (S.T)
Van Gogh	-	-	6	18,75	"Van Gogh..." (S.T)

Picasso	-	-	7	21,87	"Picasso... " (S.T)
Renoir	-	-	1	3,12	"Renoir..." (S.T)
Cevap Yok	15	100	2	6,25	"Hatırlamıyorum" (S.T)
Toplam	15	100	32	100	

Tablo 8 incelendiğinde çocukların ön-test sonuçlarına bakıldığında ressam ismiyle ilgili herhangi bir bilgiye sahip olmadıkları görülmektedir.

Çocukların "Bildğin ressamlar var mı? Adları ne?" sorusuna ön-testte verdikleri "Hatırlamıyorum" ile ilgisiz cevaplar son-testte ortadan kalkmıştır. Bunların yerini sanat etkinlikleri kapsamında tanıtılan sanatçılar almıştır. Sanat eğitimi programında ilk yer verilen sanatçı olan Monet'nin en fazla hatırlanan (f: 14) sanatçı olduğu görülmektedir.

Drew ve Rankin'in (2004, Akt: Özalp, 2009) Worcester, Massachusetts'teki okul öncesi sınıfında 5-6 yaş grubundaki çocuklarla yaptığı benzer bir çalışmada, çocuklar Vincent Van Gogh, Monet ve O'Keeffe'nin yaptığı çiçek resimlerini inceleyip birbirleriyle tartışmışlardır. Daha sonra kendi çiçeklerini kağıt üzerine farklı çeşitte boyalarla küçük gruplar halinde çalışmışlardır. Yapılan bu araştırmanın sonuçları, Çocuklarla Ressamlar Öğretim Programı etkililiği sonuçlarıyla benzerlik göstermiştir.

ETKİNLİK RESİMLERDEN ÖRNEKLER

Resim 1. "Van Gogh – Ayçiçekleri"
etkinliğinden bireysel bir çalışma.

Resim 2. "Van Gogh – Ayçiçekleri"
etkinliğinden grup çalışması.

Resim 3. “Renoir–Su Taşıyan Kız”
etkinliğinden bireysel bir çalışma.

Resim 4. “Van Gogh – Yıldızlı Gece”
etkinliğinden grup çalışması.

Resim 5. “Picasso-Dora Maar”
etkinliğinden bireysel bir çalışma.

Resim 6. “Monet – Japon Köprüsü”
etkinliğinden bireysel bir çalışma.

Resim 7. “Kandinsky – Soyut Kompozisyon” etkinliğinden grup çalışmaları.

Resim 8. Etkinlik sergisinden görüntüler

SONUÇ

Bu araştırmada 6 yaş çocukların sanat tarihinde iz bırakmış ünlü ressamaları (Kandinski, Van Gogh, Monet, Picasso ve Renoir) tanınması, eserlerini incelemesi ve bu eserleri resimlerinde yansıtabilmesi için Çocuklarla Ressamlar Öğretim Programı” geliştirilmiş ve okul öncesi eğitim kurumuna devam eden çocuklar üzerinde uygulanarak çocukların resim ve resamlara yönelik algılarındaki değişimler incelenmiştir. Araştırmada ünlü ressamalar ve eserleri hakkında bilgilenen ve her ressamda farklı bir sanat biçimiyle karşılaşan çocuklar yeni biçimler arayıp bulmaya ve bunları anlatıp yorumlamaya yönelmiştir. Bireysel ve grup olarak yapılan uygulama çalışmalarında teknik yönden birikim sağlanmıştır. Uygulamanın yanı sıra etkili bilgi aktarımının, çocuğun görsel algılama, imgesel düşünme ve yorumlama becerileri üzerine olumlu etkileri olduğu saptanmıştır.

Sonuç olarak çocuklara uygulanan “Çocuklarla Ressamlar Öğretim Programı” çocukların resme ve resamlara yönelik algılarında bir değişme ve gelişme sağlamada etkili olmuştur. Bu nedenle önemli ressamaları ve ünlü resimleri kapsayan resim etkinliklerinin okul öncesi eğitim programlarında yaygınlaştırılması önemlidir.

KAYNAKLAR

AYAYDIN, Abdullah. “Okul Öncesi Dönemde Görsel Sanatlar Eğitiminin Bireye Kazandırdığı Değerler”. Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 2010 Sayı: 17, s:187-200.

BÜYÜKEKİZ, Mehmet. “Okul Öncesi Eğitim Alan Ve Almayan İlköğretim Birinci Sınıf Öğrencilerinin Resim Uygulamalarındaki Farklılıklar”. Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi, Konya: Selçuk Üniversitesi, 2009.

DEMİREL, Özcan. *Eğitimde Program Geliştirme*. Ankara: Pegem A. Yayınları, 18. Baskı, 1999.

ERDEN, Münire. *Eğitimde Program Değerlendirme*. Ankara: Anı Yayıncılık, 3. Baskı, 1998.

KARACA, Gülçin. “5-8 Yaş Aralığındaki Çocuklarda Stereotip (Klişe Resim) Kullanımı”. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2011, Yıl: 3 Sayı: 4 (s. 86-93)

KARASAR, Niyazi. *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayıncılık, 2010.

KIRIŞOĞLU TEKİN, Olcay. *Sanatta Eğitim - Görmek, Öğrenmek, Yaratmak*. Ankara: Pegem A Yayınları, 2005.

ÖZALP, Hatice. Kübra. “Okul Öncesi Donem (5–6 Yaş Grubu) Sanat Etkinliklerinde Çok Alanlı Sanat Eğitime Yönteminin Uygulanması Üzerine Bir Durum Çalışması”. Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi, Konya: Selçuk Üniversitesi, 2009.

ÖZSOY, Vedat. *Görsel Sanatlar Eğitimi Resim-iş Eğitiminin Tarihi ve Düşünsel Temelleri*. Ankara: Gündüz Yayıncılık, 2007

SAN, İnci. *Sanat Eğitimi Kuramları*. Ankara: Ütopya Yayınları, 2003.

YOLCU, Enver. *Sanat Eğitimi Kuramları ve Yöntemleri*. Ankara: Nobel Yayınları, 2009.

WALTER, R. Borg ve MEREDİTH, D. Gall. “Measurement of Change. Educational Research”. New York: PitmanPub. 1989 P. 728-733.